

ANTALYA 2050

İKLİM DİRENÇLİ KALKINMA STRATEJİSİ

COP31 Ortak Politika ve Eylem Raporu

ANTALYA 2050

Climate Resilient Development Strategy

COP31 Joint Policy Report

Antalya'nın Doğal Sermayesini Koruyan,
Rekabet Gücünü Artıran,
Geleceğini Birlikte Şekillendiren Yol Haritası

BÖLÜM 8

Hazırlayan

ANTALYA SİVİL PLATFORMU

2026

BÖLÜM 8

İKLİM DİRENÇLİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM

Antalya'nın Doğal Sermayeye Dayalı, Düşük Karbonlu ve Yüksek Katma Değerli Turizm Dönüşüm Stratejisi

Bölüm Tanıtımı

Turizm, Antalya'nın ekonomik kalkınmasının temel taşı olmasının yanı sıra; doğal kaynakların kullanımı, su ve enerji tüketimi, karbon emisyonları, atık yönetimi, kıyı alanlarının planlanması ve yerel yaşam kalitesi üzerinde doğrudan etkili stratejik bir sektördür. İklim değişikliğinin etkilerinin giderek belirginleştiği günümüzde, turizm sektörünün yalnızca ekonomik büyümeyi hedefleyen geleneksel anlayışla yönetilmesi sürdürülebilir değildir. Antalya'nın gelecekteki rekabet gücü; doğal sermayesini koruyan, kaynak verimliliğini artıran, karbon ayak izini azaltan ve iklim değişikliğine uyum sağlayan yeni bir turizm modeline geçişi zorunlu kılmaktadır.

Uluslararası turizm politikaları da bu dönüşümü desteklemektedir. Birleşmiş Milletler Turizm Teşkilatı (UN Tourism), Küresel Sürdürülebilir Turizm Konseyi (GSTC), Avrupa Birliği Yeşil Mutabakatı ve Paris İklim Anlaşması doğrultusunda geliştirilen yeni yaklaşımlar; destinasyonların çevresel, ekonomik ve sosyal sürdürülebilirliği birlikte yönetmesini öngörmektedir. Bu kapsamda **iklim dirençli destinasyonlar**, **rejeneratif turizm (Regenerative Tourism)**, **doğa pozitif turizm (Nature Positive Tourism)** ve **net sıfır emisyonlu turizm** anlayışları küresel ölçekte yeni standartlar hâline gelmektedir.

Antalya, güçlü turizm altyapısı, uluslararası marka değeri, zengin doğal ve kültürel mirası, dört mevsime yayılan turizm potansiyeli ve yüksek yatırım kapasitesi sayesinde bu dönüşümü gerçekleştirebilecek en güçlü Akdeniz destinasyonlarından biridir. Ancak bu potansiyelin korunması; doğal sermayenin sürdürülebilir yönetilmesine, iklim risklerinin doğru analiz edilmesine, kaynak kullanımının verimli hâle getirilmesine ve turizm sektörünün çevresel etkilerinin azaltılmasına bağlıdır. Bu bölüm; Antalya turizmini iklim değişikliğine uyum sağlayan, doğal sermayeyi koruyan, karbon emisyonlarını azaltan, dijital teknolojileri etkin kullanan ve yerel kalkınmayı destekleyen bütüncül bir dönüşüm modeli çerçevesinde ele almaktadır. Bölüm kapsamında sektörün mevcut durumu değerlendirilmekte; iklim kaynaklı riskler analiz edilmekte; stratejik hedefler, politika önerileri, öncelikli projeler, finansman mekanizmaları ve performans göstergeleri ortaya konulmaktadır. Amaç; Antalya'yı yalnızca ziyaretçi sayısı ile öne çıkan bir destinasyon olmaktan çıkararak, doğal sermayesini koruyan, yüksek katma değer üreten, düşük karbonlu, iklim dirençli ve uluslararası ölçekte örnek gösterilen sürdürülebilir bir turizm merkezi hâline getirmektir. Böylece turizm sektörü, raporun önceki bölümlerinde ortaya konulan **su yönetimi**, **enerji dönüşümü**, **iklim dirençli tarım ve doğal sermaye yönetimi** stratejileriyle bütünleşerek Antalya'nın **2050 İklim Dirençli Kalkınma Modelinin** ekonomik dönüşümünü taşıyan temel sektörlerden biri olacaktır.

8.1 Giriş

Turizm, Antalya'nın ekonomik kalkınmasının temel dinamiklerinden biri olmasının yanı sıra, kentin doğal sermayesini, kültürel mirasını ve yaşam kalitesini doğrudan etkileyen stratejik bir sektördür. Antalya; sahip olduğu iklim, yaklaşık 640 kilometrelik kıyı şeridi, zengin biyolojik çeşitliliği, tarihî ve kültürel değerleri ile güçlü turizm altyapısı sayesinde yalnızca Türkiye'nin değil, Akdeniz Havzası'nın da en önemli destinasyonlarından biridir. Bu güçlü konum, turizmi Antalya ekonomisinin lokomotif sektörlerinden biri hâline getirirken, doğal kaynakların korunmasını da sektörün geleceği açısından vazgeçilmez bir öncelik hâline getirmektedir.

Ancak küresel iklim değişikliği, turizm sektörünün işleyişini ve rekabet koşullarını köklü biçimde değiştirmektedir. Artan sıcaklıklar, uzayan sıcak hava dalgaları, kuraklık, orman yangınları, deniz suyu sıcaklıklarındaki değişimler, biyolojik çeşitlilik kaybı ve aşırı hava olaylarının sıklığındaki artış; destinasyonların çekiciliğini, işletme maliyetlerini ve ziyaretçi tercihlerini doğrudan etkilemektedir. Artık turizmde başarı yalnızca ziyaretçi sayısı veya konaklama kapasitesiyle değil; iklim değişikliğine uyum sağlayabilen, doğal sermayesini koruyan, kaynaklarını verimli kullanan ve düşük karbonlu hizmet sunabilen destinasyonlarla ölçülmektedir.

Antalya açısından bu dönüşüm hem önemli riskler hem de güçlü fırsatlar barındırmaktadır. İklim değişikliği yaz sezonunun konforunu azaltabilir, su kaynakları üzerindeki baskıyı artırabilir ve kıyı ile doğal ekosistemler üzerinde olumsuz etkiler oluşturabilir. Buna karşılık sürdürülebilir turizm anlayışının küresel ölçekte güç kazanması; doğa turizmi, kültür turizmi, gastronomi turizmi, sağlık turizmi, spor turizmi ve kırsal turizm gibi yüksek katma değer üreten alternatif turizm alanlarında Antalya'nın rekabet avantajını artıracak yeni fırsatlar sunmaktadır.

Bu yeni dönemde turizm, yalnızca ekonomik büyümenin değil; doğal sermayenin korunmasının, iklim dirençliliğinin artırılmasının ve yerel kalkınmanın da temel araçlarından biri olarak değerlendirilmelidir. Su yönetimi, enerji dönüşümü, iklim dirençli tarım ve ekosistem yönetimi alanlarında geliştirilen stratejilerin turizm sektörüne entegre edilmesi; Antalya'nın sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmasında kritik rol oynayacaktır. Böylece turizm, doğal kaynakları tüketen bir sektör olmaktan çıkarak, doğal sermayenin korunmasını finanse eden ve çevresel dönüşümü hızlandıran bir kalkınma modeline dönüşebilecektir.

Bu bölümde Antalya'nın turizm sektörü; iklim değişikliği, doğal sermaye, kaynak verimliliği, düşük karbonlu dönüşüm ve uluslararası rekabet perspektifinden bütüncül bir yaklaşımla değerlendirilmektedir. Mevcut durum analizi, iklim kaynaklı riskler, stratejik amaçlar, politika önerileri, öncelikli projeler, finansman mekanizmaları ve performans göstergeleri birlikte ele alınarak, Antalya'nın **iklim dirençli ve sürdürülebilir turizm dönüşümüne** yönelik kapsamlı bir yol haritası ortaya konulmaktadır. Bu yaklaşımın temel amacı, Antalya'yı yalnızca ziyaret edilen bir destinasyon değil; doğal sermayesini koruyarak büyüyen, düşük karbonlu dönüşümü başaran ve sürdürülebilir turizm politikalarına yön veren örnek bir Akdeniz kenti hâline getirmektir.

8.2 Antalya Turizminin Mevcut Durumu ve Sürdürülebilirlik Analizi

Antalya, sahip olduğu doğal sermaye, zengin kültürel mirası, gelişmiş turizm altyapısı ve uluslararası erişilebilirliği sayesinde Türkiye'nin ve Akdeniz Havzası'nın önemli turizm destinasyonlarından biridir. Yüksek konaklama kapasitesi, güçlü hizmet sektörü, nitelikli insan kaynağı ve küresel pazarlardaki bilinirliği ile turizm, kentin ekonomik yapısının temel taşı ve istihdamın en önemli kaynaklarından biri konumundadır.

Ancak küresel turizm sektörü, iklim değişikliği, doğal kaynakların azalması, değişen tüketici beklentileri ve sürdürülebilirlik odaklı yeni uluslararası standartlar nedeniyle önemli bir dönüşüm sürecine girmiştir. Destinasyonların başarısı artık yalnızca ziyaretçi sayısı, geceleme veya turizm gelirleriyle değil; doğal kaynaklarını koruyabilme, karbon ayak izini azaltabilme, iklim risklerine uyum sağlayabilme ve yerel kalkınmaya katkı sunabilme kapasitesiyle de değerlendirilmektedir.

Bu çerçevede Antalya'nın mevcut durumunun değerlendirilmesi; güçlü yönlerinin yanı sıra iklim değişikliği karşısındaki kırılganlıklarının, kaynak kullanım alışkanlıklarının ve sürdürülebilirlik performansının bütüncül bir bakış açısıyla analiz edilmesini gerektirmektedir. Böyle bir değerlendirme, geleceğe yönelik politika ve yatırım kararlarının bilimsel temeller üzerinde şekillendirilmesine katkı sağlayacaktır.

Antalya'nın en önemli avantajlarından biri, sahip olduğu doğal ve kültürel çeşitliliktir. Deniz, kıyılar, ormanlar, dağlar, yaylalar, kanyonlar, mağaralar, milli parklar ve zengin biyolojik çeşitlilik; kentin turizm ürünlerini farklılaştıran temel değerlerdir. Bunun yanında Likya, Pamfilya, Pisidya, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinden günümüze ulaşan kültürel miras, Antalya'nın uluslararası turizm pazarındaki rekabet gücünü destekleyen önemli bir zenginlik oluşturmaktadır.

Turizm altyapısı da Antalya'nın güçlü yönleri arasında yer almaktadır. Uluslararası havalimanı, gelişmiş kara ulaşımı, marinalar, yüksek standartlı konaklama tesisleri, sağlık hizmetleri ve uluslararası organizasyon deneyimi, kentin yıl boyunca farklı turizm segmentlerine hizmet verebilmesini mümkün kılmaktadır. Deniz-kum-güneş turizminin yanında kültür, spor, golf, sağlık, kongre, yat, gastronomi ve doğa turizmi gibi farklı alanlarda gelişen ürün çeşitliliği, Antalya'nın küresel ölçekte rekabet avantajını güçlendirmektedir.

Bununla birlikte, mevcut turizm yapısı bazı önemli kırılganlıklar da barındırmaktadır. Turizm faaliyetlerinin büyük ölçüde yaz sezonunda yoğunlaşması; su ve enerji tüketimini artırmakta, ulaşım ve altyapı sistemleri üzerinde dönemsel baskılar oluşturmakta ve doğal alanların taşıma kapasitesini zorlamaktadır. İklim değişikliğinin etkisiyle artan sıcaklıklar, kuraklık riski ve doğal kaynaklar üzerindeki baskının büyümesi, bu kırılganlıkları önümüzdeki yıllarda daha da belirgin hâle getirebilecektir.

Özellikle su ve enerji yönetimi, Antalya turizminin geleceği açısından stratejik öneme sahiptir. Konaklama tesislerinin yüksek su ve enerji tüketimi; kaynak verimliliğini artıran teknolojilerin, yenilenebilir enerji yatırımlarının, döngüsel su yönetiminin ve çevresel performans uygulamalarının yaygınlaştırılmasını zorunlu kılmaktadır. Aynı şekilde doğal alanların korunması, ziyaretçi yönetim sistemlerinin geliştirilmesi ve taşıma kapasitesine dayalı planlama anlayışının benimsenmesi, turizm sektörünün uzun vadeli sürdürülebilirliği açısından kritik öncelikler arasında yer almaktadır.

Son yıllarda birçok turizm işletmesi enerji verimliliği, güneş enerjisi uygulamaları, su tasarrufu, gri su geri kazanımı, atık ayrıştırma ve çevre sertifikasyonları gibi sürdürülebilirlik uygulamalarını hayata geçirmeye başlamıştır. Bununla birlikte, bu dönüşüm henüz sektörün tamamına yayılmış değildir. Önümüzdeki dönemde karbon yönetimi, iklim risk analizi, doğa pozitif turizm, döngüsel ekonomi, sürdürülebilir tedarik zinciri ve çevresel performans raporlaması gibi alanlarda daha kapsamlı ve bütüncül bir dönüşüm ihtiyacı bulunmaktadır.

Antalya'nın sahip olduğu güçlü doğal sermaye, turizm deneyimi ve uluslararası marka değeri, bu dönüşüm için önemli bir fırsat sunmaktadır. Doğru planlama, etkin yönetim ve sürdürülebilir yatırım politikalarıyla Antalya; yalnızca ziyaretçi sayısı ile öne çıkan bir destinasyon değil, doğal sermayesini koruyarak büyüyen, iklim değişikliğine uyum sağlayan ve yüksek katma değer üreten örnek bir sürdürülebilir turizm merkezi olma potansiyeline sahiptir.

Bu kapsamda bölümün devamında Antalya'nın turizm profili, güçlü yönleri, mevcut kırılganlıkları, sürdürülebilirlik performansı ve küresel rekabet gücü ayrıntılı olarak değerlendirilerek, iklim dirençli turizm dönüşümüne yön verecek stratejik çerçeve ortaya konulmaktadır.

8.3 İklim Değişikliğinin Antalya Turizmine Etkileri

Turizm sektörü, doğal çevre ile en güçlü ilişkiye sahip ekonomik faaliyet alanlarından biridir. Antalya'nın sahip olduğu iklim koşulları, kıyıları, doğal peyzajı, biyolojik çeşitliliği ve kültürel mirası, kenti uluslararası ölçekte öne çıkaran temel unsurlardır. Bu nedenle iklim değişikliğinin doğal sistemler üzerinde oluşturduğu her etki, doğrudan veya dolaylı olarak turizm sektörünün rekabet gücünü, yatırım yapısını ve ekonomik sürdürülebilirliğini de etkilemektedir.

Akdeniz Havzası, iklim değişikliğinin etkilerinin en belirgin hissedileceği bölgeler arasında gösterilmektedir. Artan ortalama sıcaklıklar, daha uzun süren sıcak hava dalgaları, yağış rejimindeki düzensizlikler, kuraklık, orman yangınları, deniz suyu sıcaklıklarındaki artış ve aşırı hava olaylarının sıklığındaki yükseliş; Antalya turizmi açısından yeni risk alanları oluşturmaktadır. Bu gelişmeler yalnızca çevresel değil, aynı zamanda ekonomik, sosyal ve operasyonel sonuçlar doğurmaktadır.

Turizm sektörü açısından en önemli risklerden biri su stresi ve su kaynakları üzerindeki artan baskıdır. Konaklama tesisleri, yüzme havuzları, peyzaj alanları, rekreasyon tesisleri, mutfak hizmetleri ve çamaşırhaneler nedeniyle yüksek miktarda su tüketmektedir. Kuraklık riskinin artması ve su kaynakları üzerindeki baskının büyümesi; işletme maliyetlerini yükseltebilecek, alternatif su kaynaklarına olan ihtiyacı artırabilecek ve su yönetimini turizm sektörünün temel rekabet unsurlarından biri hâline getirebilecektir. Bu nedenle döngüsel su yönetimi, gri su kullanımı, arıtılmış atıksuyun yeniden değerlendirilmesi, yağmur suyu hasadı ve alternatif su kaynaklarının geliştirilmesi, Antalya turizminin geleceği açısından stratejik önem taşımaktadır.

İklim değişikliği enerji tüketim alışkanlıklarını da önemli ölçüde değiştirmektedir. Yaz aylarında yükselen sıcaklıklar nedeniyle iklimlendirme sistemlerinin daha yoğun kullanılması, konaklama tesislerinin enerji talebini ve işletme maliyetlerini artırmaktadır. Bu durum, enerji verimliliği uygulamalarını, yenilenebilir enerji yatırımlarını ve düşük karbonlu işletme modellerini yalnızca çevresel bir tercih olmaktan çıkararak ekonomik bir zorunluluk hâline getirmektedir.

Orman yangınları da Antalya turizmi açısından giderek büyüyen risklerden biridir. Artan sıcaklıklar ve uzun kurak dönemler, yangın sezonunun uzamasına ve büyük ölçekli yangınların görülme olasılığının artmasına neden olmaktadır. Yangınlar yalnızca orman varlığını değil; doğal peyzajı, milli parkları, rekreasyon alanlarını, hava kalitesini ve destinasyon algısını da olumsuz etkileyebilmektedir. Antalya'nın uluslararası marka değerinin önemli bir bölümünün doğal çevresine dayandığı dikkate alındığında, ormanların korunması turizm sektörü açısından da stratejik bir önceliktir.

Denizel ekosistemlerde meydana gelen değişimler de kıyı turizmini doğrudan etkilemektedir. Deniz suyu sıcaklıklarının artması, biyolojik çeşitlilikte yaşanan değişimler, deniz çayırılarının zarar görmesi, istilacı türlerin yaygınlaşması, kıyı erozyonu ve plaj alanlarında meydana gelebilecek daralmalar; Antalya'nın en önemli turizm ürünlerinden biri olan kıyı turizmi üzerinde uzun vadeli baskılar oluşturabilecektir. Kıyıların korunması ve deniz ekosistemlerinin sürdürülebilir yönetimi, bu nedenle yalnızca çevresel değil, aynı zamanda ekonomik bir zorunluluktur.

İklim değışikliğı, ziyaretçi beklentilerini de değıştirmektedir. Uluslararası turizm pazarında çevresel performansı yüksek, karbon ayak izini azaltan, doğal kaynaklarını koruyan ve sürdürülebilirlik ilkelerini benimseyen destinasyonlar giderek daha fazla tercih edilmektedir. Özellikle büyük tur operatörleri, uluslararası seyahat platformları ve kurumsal müşteriler; sürdürülebilirlik kriterlerini destinasyon ve işletme seçiminde önemli değerlendirme ölçütleri arasında görmektedir. Bu eğilim, Antalya için hem yeni bir rekabet baskısı hem de önemli bir dönüşüm fırsatı sunmaktadır.

Bütün bu gelişmeler göstermektedir ki Antalya turizminin geleceğı, iklim değışikliğinin etkilerini doğru analiz eden, riskleri önceden yöneten ve uyum kapasitesini güçlendiren yeni bir destinasyon yönetim modeline bağlıdır. Turizm sektörünün su yönetimi, enerji dönüşümü, karbon azaltımı, doğal sermayenin korunması ve iklim risklerine uyum alanlarında gerçekleştireceğı dönüşüm; yalnızca çevresel sürdürülebilirliğı değil, uluslararası rekabet gücünü, yatırım çekiciliğini ve ekonomik dayanıklılığını da artıracaktır.

Bu nedenle iklim değışikliğı, Antalya turizmi açısından yalnızca yönetilmesi gereken bir risk değil; sektörü daha dirençli, daha verimli ve daha yüksek katma değer üreten bir yapıya dönüştürmek için değerlendirilmesi gereken stratejik bir dönüşüm fırsatı olarak ele alınmalıdır. Bu anlayış doğrultusunda bir sonraki bölümde, Antalya'nın geleceğini şekillendirecek sürdürülebilir ve iklim dirençli turizm vizyonu ortaya konulmaktadır.

8.4 Antalya Turizmi İçin Yeni Vizyon

Antalya'nın turizmde elde ettiğı uluslararası başarı, uzun yıllar boyunca büyük ölçüde ziyaretçi sayısı, konaklama kapasitesi ve sezonluk ekonomik performans göstergeleri üzerinden değerlendirilmiştir. Ancak iklim değışikliğı, doğal kaynaklar üzerindeki artan baskı, değışen uluslararası pazar beklentileri ve sürdürülebilirlik odaklı yeni rekabet koşulları, bu yaklaşımın yeniden ele alınmasını zorunlu kılmaktadır. Geleceğın başarılı destinasyonları; daha fazla turist ağırlayan değil, doğal sermayesini koruyarak daha yüksek katma değer üreten, kaynaklarını verimli kullanan ve iklim değışikliğine uyum sağlayabilen destinasyonlar olacaktır.

Bu doğrultuda Antalya'nın yeni turizm vizyonu; **“daha fazla turist” yerine “daha yüksek katma değer üreten, çevresel etkisi düşük, dört mevsime yayılan, iklim dirençli ve sürdürülebilir bir turizm modeli”** üzerine inşa edilmelidir. Bu yaklaşım, ekonomik büyümeyi doğal kaynakların korunmasıyla birlikte ele almakta; çevresel sürdürülebilirlik ile rekabet gücünü birbirini destekleyen iki temel unsur olarak değerlendirmektedir.

Yeni turizm modeli; doğal sermayeyi tüketen değil, onu koruyan ve geliştiren bir anlayışı esas almaktadır. Antalya'nın kıyıları, ormanları, su kaynakları, biyolojik çeşitliliğı, tarihi kentleri ve kültürel mirası, turizm sektörünün temel üretim sermayesidir. Bu nedenle doğal varlıkların korunması yalnızca çevresel bir sorumluluk değil, sektörün uzun vadeli ekonomik sürdürülebilirliğinin de ön koşuludur.

Bu vizyonun temel hedeflerinden biri, turizm faaliyetlerini yılın tamamına yayarak mevsimsel yoğunluğu azaltmak ve destinasyonun ekonomik dayanıklılığını artırmaktır. Sağlık, spor, kongre, kültür, gastronomi, kırsal turizm, doğa turizmi ve denizcilik turizmi gibi alternatif alanların güçlendirilmesi; hem ziyaretçi profilinin çeşitlenmesine hem de yerel ekonominin daha dengeli gelişmesine katkı sağlayacaktır. Yeni turizm anlayışı aynı zamanda düşük karbonlu dönüşümü sektörün ayrılmaz bir parçası olarak kabul etmektedir. Konaklama tesislerinde enerji verimliliğinin artırılması, yenilenebilir enerji kullanımının yaygınlaştırılması, suyun döngüsel yönetimi, atık oluşumunun azaltılması, karbon emisyonlarının ölçülmesi ve sürdürülebilir tedarik zincirlerinin geliştirilmesi; Antalya'nın uluslararası pazardaki rekabet gücünü güçlendirecek temel dönüşüm alanlarıdır.

Turizmden elde edilen ekonomik faydanın yerel kalkınmaya daha güçlü yansıması da bu vizyonun önemli bileşenlerinden biridir. Yerel üreticilerin turizm tedarik zincirine daha etkin katılması, coğrafi işaretli ürünlerin desteklenmesi, kültürel mirasın korunması, yerel girişimciliğin teşvik edilmesi ve istihdam kalitesinin yükseltilmesi; turizm gelirlerinin toplumun daha geniş kesimlerine yayılmasını sağlayacaktır.

Antalya'nın gelecekteki başarısı yalnızca uluslararası ziyaretçi sayısı ile değil; doğal sermayesini ne ölçüde koruyabildiği, iklim değişikliğine ne kadar uyum sağlayabildiği, kaynaklarını ne kadar verimli kullanabildiği ve ziyaretçilerine ne kadar yüksek kaliteli, sürdürülebilir bir deneyim sunabildiğiyle değerlendirilecektir. Bu nedenle yeni turizm vizyonu; çevresel, ekonomik ve sosyal sürdürülebilirliği birlikte yöneten bütüncül bir kalkınma modeli olarak benimsenmelidir. Bu vizyon doğrultusunda bölümün devamında, Antalya'nın sürdürülebilir ve iklim dirençli turizm dönüşümünü hayata geçirecek stratejik amaçlar, politika önerileri ve öncelikli uygulama alanları ayrıntılı olarak ele alınmaktadır.

8.5 Stratejik Amaçlar ve Hedefler

Antalya'nın sürdürülebilir turizm dönüşümü, yalnızca turizm işletmelerinin çevresel performansını iyileştirmeyi hedefleyen sektörel uygulamalarla sınırlı değildir. Bu dönüşüm; doğal sermayenin korunmasını, iklim değişikliğine uyumu, ekonomik rekabet gücünün artırılmasını, yerel kalkınmanın desteklenmesini ve uluslararası sürdürülebilirlik standartlarına uyum sağlayan yeni bir destinasyon yönetim modelinin oluşturulmasını kapsamaktadır.

Bu doğrultuda belirlenen stratejik amaçlar; Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları, Paris İklim Anlaşması, Glasgow Turizm İklim Deklarasyonu, Küresel Sürdürülebilir Turizm Konseyi (GSTC) kriterleri ve Türkiye'nin net sıfır emisyon hedefi ile uyumlu bir yaklaşımla hazırlanmıştır. Amaç, Antalya'yı iklim değişikliğinin etkilerine uyum sağlayan, doğal sermayesini koruyan, yüksek katma değer üreten ve uluslararası ölçekte örnek gösterilen sürdürülebilir bir turizm destinasyonu hâline getirmektir.

Bu hedefler yalnızca turizm sektörünü değil; su yönetimi, enerji dönüşümü, doğal sermaye, tarım, ulaşım, kültürel miras, dijitalleşme ve kent yaşamını kapsayan bütüncül bir destinasyon yönetimi anlayışına dayanmaktadır. Böylece turizm, raporun önceki bölümlerinde ortaya konulan iklim dirençli kalkınma politikalarının ekonomik değer üreten en önemli uygulama alanlarından biri hâline gelmektedir.

8.5.1 Stratejik Amaç 1

Antalya'yı Akdeniz'in Lider Sürdürülebilir Turizm Destinasyonu Hâline Getirmek

Turizm politikalarının temel hedefi yalnızca ziyaretçi sayısını artırmak değil; çevresel, ekonomik ve sosyal sürdürülebilirliği birlikte sağlayan yüksek kaliteli bir destinasyon oluşturmaktır. Bu amaç doğrultusunda;

- Sürdürülebilir destinasyon yönetim modeli oluşturulmalı,
- Uluslararası sürdürülebilirlik standartları yaygınlaştırılmalı,
- Destinasyon bazlı çevresel performans düzenli olarak izlenmeli,
- Antalya'nın uluslararası sürdürülebilir turizm endekslerindeki görünürlüğü güçlendirilmelidir.

8.5.2 Stratejik Amaç 2

İklim Değişikliğine Dirençli Turizm Altyapısını Geliştirmek

Turizm tesisleri ve destinasyon altyapısı, iklim değişikliğinin etkilerine karşı daha dirençli bir yapıya kavuşturulmalıdır. Yeni yatırımlarda iklim riskleri planlama süreçlerinin ayrılmaz bir parçası olmalıdır.

Bu amaç doğrultusunda;

- İklim risk analizleri yatırım süreçlerine entegre edilmeli,
- Afetlere dayanıklı turizm altyapısı geliştirilmeli,
- Kıyı alanları ve kritik turizm bölgeleri için uyum planları hazırlanmalı,
- Erken uyarı ve kriz yönetim kapasitesi güçlendirilmelidir.

8.5.3 Stratejik Amaç 3

Düşük Karbonlu ve Kaynak Verimli Turizm Dönüşümünü Sağlamak

Turizm sektörü, karbon emisyonlarını azaltan ve kaynak verimliliğini esas alan bir işletme modeline geçmelidir.

Bu amaç doğrultusunda;

- Enerji verimliliği uygulamaları yaygınlaştırılmalı,
- Yenilenebilir enerji yatırımları artırılmalı,
- Suyun döngüsel kullanımı desteklenmeli,
- Karbon ayak izi ölçümü ve raporlaması yaygınlaştırılmalıdır.

8.5.4 Stratejik Amaç 4

Doğal ve Kültürel Sermayeyi Turizmin Temel Değeri Olarak Korumak

Antalya'nın doğal ekosistemleri, tarihi mirası ve kültürel değerleri turizm sektörünün en önemli rekabet avantajıdır. Bu nedenle turizm faaliyetleri doğal ve kültürel mirası tüketen değil, koruyan ve geliştiren bir anlayışla yürütülmelidir.

Bu kapsamda; kıyı ekosistemleri, orman alanları, sulak alanlar, denizel habitatlar, biyolojik çeşitlilik, tarihi ve kültürel miras alanları koruma önceliği olarak değerlendirilmeli; doğa temelli çözümler ve koruma odaklı turizm uygulamaları tüm yatırım süreçlerine entegre edilmelidir.

8.5.5 Stratejik Amaç 5

Dört Mevsime Yayılan Yüksek Katma Değerli Turizm Modelini Güçlendirmek

Turizm gelirlerinin sürdürülebilir biçimde artırılması için sezon bağımlılığı azaltılmalı ve ürün çeşitliliği geliştirilmelidir.

Öncelikli gelişim alanları;

- Spor turizmi,
- Sağlık turizmi,
- Gastronomi turizmi,
- Agro-turizm,
- Kültür turizmi,
- Kongre turizmi,
- Doğa ve yayla turizmi,
- Denizcilik ve kruvaziyer turizmi

olarak planlanmalıdır. Bu yaklaşım hem ekonomik dayanıklılığı artıracak hem de doğal kaynaklar üzerindeki dönemsel baskıları azaltacaktır.

8.5.6 Stratejik Amaç 6

Yerel Kalkınma ile Turizm Arasındaki Entegrasyonu Güçlendirmek

Turizmden elde edilen ekonomik faydanın Antalya'nın tüm ilçelerine ve toplumun farklı kesimlerine yayılması sağlanmalıdır.

Bu doğrultuda;

- Yerel üreticiler,
- Kadın kooperatifleri,
- Kırsal işletmeler,
- Genç girişimciler,
- Geleneksel el sanatları,
- Yerel gastronomi ve coğrafi işaretli ürünler

turizm değer zincirine daha güçlü biçimde entegre edilmelidir. Böylece turizm, yalnızca konaklama sektörünü değil, Antalya'nın bütün ekonomik ve sosyal yapısını destekleyen kapsayıcı bir kalkınma modeli hâline gelecektir.

8.5.7 Stratejik Amaç 7

Dijital ve Akıllı Destinasyon Yönetimini Yaygınlaştırmak

Geleceğin turizm destinasyonları, veriye dayalı karar veren ve dijital teknolojileri etkin kullanan yönetim anlayışıyla öne çıkacaktır.

Bu amaç doğrultusunda;

- Gerçek zamanlı destinasyon veri sistemi kurulmalı,
- Yapay zekâ destekli ziyaretçi analizleri kullanılmalı,
- Akıllı ulaşım ve yönlendirme sistemleri geliştirilmeli,
- Açık veri temelli destinasyon yönetimi yaygınlaştırılmalı,
- Dijital ziyaretçi deneyimini geliştiren uygulamalar desteklenmelidir.

Bu dönüşüm sayesinde Antalya, yalnızca sürdürülebilir turizm uygulamalarında değil; dijital destinasyon yönetiminde de Akdeniz'in öncü şehirlerinden biri olabilecektir.

8.6 Stratejik Politikalar ve Uygulama Mekanizmaları

Antalya'nın sürdürülebilir turizm vizyonunun başarıya ulaşabilmesi, yalnızca stratejik hedeflerin belirlenmesiyle değil; bu hedefleri hayata geçirecek etkili politika araçlarının, güçlü kurumsal yapıların ve uygulanabilir yönetim mekanizmalarının oluşturulmasıyla mümkündür. Bu nedenle turizm politikaları; çevre, su yönetimi, enerji dönüşümü, ulaşım, kültürel miras, afet yönetimi, dijitalleşme ve yerel kalkınma politikalarıyla bütünleşik bir destinasyon yönetimi anlayışı içerisinde ele alınmalıdır.

Uluslararası deneyimler, sürdürülebilir turizmde başarılı destinasyonların ortak özelliğinin güçlü yönetim yapıları, veri temelli karar alma süreçleri, uzun vadeli yatırım planlaması ve kamu-özel sektör-üniversite-sivil toplum iş birliğini esas alan uygulama modelleri olduğunu göstermektedir. Antalya'nın da iklim değişikliğine uyum sağlayan, doğal sermayesini koruyan ve uluslararası rekabet gücünü artıran bir destinasyon hâline gelebilmesi için benzer bir yönetim yaklaşımını benimsemesi gerekmektedir.

Bu bölümde önerilen politikalar; turizm sektörünün çevresel etkilerini azaltmayı, kaynak verimliliğini artırmayı, doğal ve kültürel mirası korumayı, yerel kalkınmayı desteklemeyi ve Antalya'nın sürdürülebilir turizm alanındaki uluslararası konumunu güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Politika seti, yalnızca sektörün bugünkü ihtiyaçlarına değil, 2050 perspektifinde iklim dirençli ve düşük karbonlu bir destinasyon oluşturma hedeflerine hizmet edecek şekilde tasarlanmıştır.

8.6.1 Politika 1

Antalya Sürdürülebilir Turizm Yönetim Sistemi'nin Kurulması

Antalya'daki tüm turizm politikalarını ortak bir stratejik çerçevede yönetecek kurumsal bir koordinasyon sistemi oluşturulmalıdır. Bu yapı; destinasyon yönetimini, sürdürülebilirlik standartlarını, iklim uyum politikalarını, yatırım önceliklerini, performans göstergelerini ve uluslararası sertifikasyon süreçlerini tek merkezden koordine etmelidir.

8.6.2 Politika 2

İklim Risklerine Dayalı Turizm Planlaması

Yeni turizm yatırımları ile mevcut tesislerin yenilenme süreçlerinde iklim risk analizleri zorunlu planlama kriterlerinden biri hâline getirilmelidir. Kıyı alanları, su kaynakları, orman yangını riski taşıyan bölgeler ve aşırı hava olaylarından etkilenebilecek turizm alanları için iklim uyum senaryoları hazırlanmalı; yatırımlar bu değerlendirmeler doğrultusunda yönlendirilmelidir.

8.6.3 Politika 3

Yeşil ve Düşük Karbonlu Turizm Dönüşümü

Turizm sektöründe enerji verimliliği, yenilenebilir enerji kullanımı, karbon yönetimi ve kaynak verimliliği temel işletme standartları hâline getirilmelidir. Büyük ölçekli turizm işletmeleri karbon ayak izlerini düzenli olarak ölçmeli, azaltım hedefleri belirlemeli ve uluslararası sürdürülebilirlik standartlarına uyum sağlamalıdır.

8.6.4 Politika 4

Döngüsel Su ve Atık Yönetimi

Turizm tesislerinde döngüsel ekonomi yaklaşımı yaygınlaştırılmalıdır. Gri su kullanımı, arıtılmış atıksuyun yeniden değerlendirilmesi, yağmursuyu hasadı, akıllı sulama sistemleri, atıkların kaynağında ayrıştırılması, geri kazanımı ve gıda israfının azaltılması, sektör genelinde standart uygulamalar hâline getirilmelidir.

8.6.5 Politika 5

Dört Mevsime Yayılan Turizm Modelinin Güçlendirilmesi

Turizm talebinin yıl geneline dengeli biçimde yayılması amacıyla kültür, gastronomi, doğa, spor, sağlık, kongre, kırsal turizm ve denizcilik turizmi desteklenmelidir. Böylece hem ekonomik çeşitlilik artırılacak hem de yaz sezonunda doğal kaynaklar üzerindeki yoğun baskı azaltılacaktır.

8.6.6 Politika 6

Yerel Kalkınma ve Sürdürülebilir Tedarik Zinciri

Turizm sektörünün yerel ekonomiyle daha güçlü bağ kurması sağlanmalıdır. Yerel üreticiler, kooperatifler, kadın girişimciler, kırsal işletmeler ve coğrafi işaretli ürünler turizm tedarik zincirine daha etkin biçimde entegre edilmelidir. Bu yaklaşım, turizm gelirlerinin yerel ekonomiye yayılmasını desteklerken Antalya'nın özgün destinasyon kimliğini de güçlendirecektir.

8.6.7 Politika 7

Akıllı Destinasyon ve Dijital Turizm Yönetimi

Gerçek zamanlı veri üreten dijital destinasyon yönetim sistemi oluşturulmalıdır. Yapay zekâ destekli ziyaretçi analizleri, yoğunluk yönetimi, çevresel performans izleme, akıllı yönlendirme sistemleri ve açık veri platformları sayesinde hem ziyaretçi deneyimi geliştirilmeli hem de karar alma süreçleri güçlendirilmelidir.

8.6.8 Politika 8

Antalya Turizm İnovasyon ve Sürdürülebilirlik Merkezi

Turizm sektörünün dönüşümünü desteklemek amacıyla Antalya Turizm İnovasyon ve Sürdürülebilirlik Merkezi kurulmalıdır. Merkez; uygulamalı araştırmalar, pilot projeler, sürdürülebilir turizm teknolojileri, eğitim programları, uluslararası proje ortaklıkları, yatırım danışmanlığı ve iklim finansmanı geliştirme alanlarında faaliyet göstermelidir.

Böylece Antalya'nın bilgi üretme, yenilik geliştirme ve uluslararası iş birliği kapasitesi güçlendirilecektir.

8.6.9 Politika 9

Antalya Turizm Gözlemevi (Tourism Observatory)

UN Tourism yaklaşımıyla uyumlu bir Antalya Turizm Gözlemevi kurulmalıdır. Bu yapı; ziyaretçi hareketlerini, çevresel etkileri, su ve enerji tüketimini, karbon emisyonlarını, biyolojik çeşitlilik üzerindeki baskıları ve ekonomik göstergeleri sürekli izleyerek karar vericilere düzenli raporlar sunmalıdır. Böylece Antalya, veriye dayalı destinasyon yönetimini kurumsallaştıran ve politikalarını ölçülebilir göstergeler üzerinden geliştiren örnek bir turizm kenti hâline gelecektir.

8.7 Öncelikli Projeler ve Dönüşüm Programları

Antalya'nın sürdürülebilir ve iklim dirençli turizm vizyonunun somut sonuçlara dönüşebilmesi; stratejik hedeflerin uygulanabilir, finansman modeli oluşturulmuş ve ölçülebilir projelerle desteklenmesine bağlıdır. Bu nedenle önerilen projeler yalnızca turizm sektörüne yönelik yatırımlardan ibaret olmayıp; su yönetimi, enerji dönüşümü, doğal sermayenin korunması, dijitalleşme, ulaşım, kültürel miras ve yerel kalkınmayı birlikte ele alan bütünlük bir dönüşüm programı niteliği taşımaktadır.

Öncelikli projeler, Antalya'nın uluslararası iklim finansmanı mekanizmalarından daha etkin yararlanmasını sağlayacak şekilde tasarlanmalı; kamu kaynakları, özel sektör yatırımları, kalkınma bankaları, uluslararası fonlar ve kamu-özel iş birliği modelleriyle desteklenmelidir. Her proje, yalnızca fiziksel bir yatırım olarak değil; sera gazı emisyonlarının azaltılması, iklim değişikliğine uyum kapasitesinin artırılması, doğal sermayenin korunması ve sürdürülebilir ekonomik büyümenin desteklenmesi açısından değerlendirilmelidir.

Bu kapsamda önerilen öncelikli dönüşüm programları aşağıda yer almaktadır.

8.7.1 Antalya Yeşil Turizm Dönüşüm Programı

Konaklama tesislerinin enerji verimliliği, yenilenebilir enerji kullanımı, su tasarrufu, atık yönetimi ve karbon azaltımı alanlarında dönüşümünü destekleyecek kapsamlı bir teşvik ve finansman programı oluşturulmalıdır. Program kapsamında çevresel performansını iyileştiren işletmelerin uluslararası sertifikasyon süreçleri desteklenmeli ve sürdürülebilirlik yatırımlarına erişimleri kolaylaştırılmalıdır.

8.7.2 Döngüsel Su Yönetimi ve Su Bağımsızlığı Programı

Turizm sektörünün artan su ihtiyacını sürdürülebilir şekilde karşılamak amacıyla alternatif su kaynaklarını esas alan bölgesel uygulamalar geliştirilmelidir. Deniz suyunun arıtılması, arıtılmış atıksuyun yeniden kullanımı, gri su sistemleri, yağmur suyu hasadı ve akıllı su yönetim teknolojileri yaygınlaştırılarak turizm tesislerinin iklim değişikliğine karşı su güvenliği artırılmalıdır.

8.7.3 Karbon Nötr Turizm Bölgeleri Programı

Pilot bölgelerde karbon emisyonlarının ölçüldüğü, azaltıldığı ve dengelendiği düşük karbonlu turizm alanları oluşturulmalıdır. Enerji, ulaşım, atık yönetimi ve doğal karbon yutaklarının birlikte ele alındığı bu model, Antalya'nın uluslararası karbon nötr destinasyonları arasında yer almasına katkı sağlayacaktır.

8.7.4 Antalya Akıllı Turizm Veri Platformu

Turizm hareketleri, çevresel göstergeler, su ve enerji tüketimi, ziyaretçi yoğunluğu, ulaşım verileri ve iklim göstergelerini gerçek zamanlı olarak izleyen dijital bir veri platformu kurulmalıdır. Yapay zekâ destekli analizler sayesinde destinasyon yönetimi güçlendirilirken, ziyaretçi deneyimi ve kamu hizmetlerinin etkinliği de artırılabilecektir.

8.7.5 Doğa Temelli Turizm Koridorları Projesi

Milli parklar, orman alanları, yaylalar, sulak alanlar, kıyı ekosistemleri ve biyolojik çeşitlilik açısından öncelikli bölgeler; koruma-kullanma dengesi gözetilerek sürdürülebilir turizm rotalarına dönüştürülmelidir. Bu proje, doğa turizmini geliştirirken aynı zamanda ekosistem restorasyonu ve yerel kalkınmayı da destekleyecektir.

8.7.6 Kültürel Miras ve Tarihi Kentler Canlandırma Programı

Kaleiçi başta olmak üzere Antalya'nın tarihi kent merkezleri, antik kentleri ve kültürel miras alanları sürdürülebilir turizm anlayışı doğrultusunda yeniden ele alınmalıdır. Koruma odaklı restorasyon, dijital ziyaretçi yönetimi, kültürel rotalar ve gece ekonomisini destekleyen uygulamalar sayesinde tarihi alanların ekonomik ve kültürel değeri artırılmalıdır.

8.7.7 Dört Mevsim Turizm Geliştirme Programı

Spor, sağlık, gastronomi, kongre, kültür, agro-turizm, kırsal turizm ve denizcilik turizmini destekleyen yeni destinasyon yatırımları planlanmalıdır. İlçelerin özgün potansiyelleri değerlendirilerek turizm faaliyetleri yıl geneline yayılmalı, bölgesel kalkınma desteklenmeli ve sezon bağımlılığı azaltılmalıdır.

8.7.8 Antalya Sürdürülebilir Turizm Akademisi

Turizm sektörünün yeşil dönüşümünü desteklemek amacıyla kamu, üniversiteler, meslek odaları ve özel sektör iş birliğiyle sürekli eğitim ve kapasite geliştirme merkezi kurulmalıdır. Akademi; sürdürülebilir işletmecilik, iklim değişikliğine uyum, karbon yönetimi, döngüsel ekonomi, dijital turizm ve uluslararası sertifikasyon alanlarında eğitim programları yürüterek sektörün insan kaynağını güçlendirecektir.

8.7.9 Antalya İklim Finansmanı ve Turizm Yatırım Merkezi

Antalya'nın sürdürülebilir turizm projelerinin uluslararası finansman kaynaklarına erişimini kolaylaştıracak uzman bir yatırım merkezi oluşturulmalıdır. Merkez; proje geliştirme, fizibilite hazırlama, karbon piyasaları, yeşil tahviller, iklim fonları ve uluslararası yatırım ortaklıkları konusunda kamu ve özel sektöre teknik destek sağlayacaktır.

Bu projeler birlikte değerlendirildiğinde, Antalya'nın turizm sektörünü yalnızca çevresel etkileri azaltan bir yapıya dönüştürmekle kalmayacak; aynı zamanda iklim değişikliğine uyum sağlayan, doğal sermayesini koruyan, dijital teknolojileri etkin kullanan ve yüksek katma değer üreten yeni nesil bir destinasyon modelinin oluşturulmasına da öncülük edecektir. Böylece Antalya, Akdeniz havzasında sürdürülebilir turizm dönüşümünü başarıyla gerçekleştiren ve uluslararası ölçekte örnek gösterilen şehirlerden biri olma potansiyelini güçlendirecektir.

8.8 Antalya Sürdürülebilir Turizm Deklarasyonu

Antalya, sahip olduğu doğal zenginlikleri, tarihi mirası, kültürel çeşitliliği ve turizm altyapısıyla dünyanın en önemli destinasyonlarından biridir. Ancak iklim değişikliği, doğal kaynaklar üzerindeki baskının artması, biyolojik çeşitlilik kayıpları ve küresel sürdürülebilirlik beklentileri, turizm sektörünün geleceğinin yeni bir anlayışla şekillendirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Bu doğrultuda Antalya Sivil Platformu; kamu kurumlarını, yerel yönetimleri, turizm sektörünü, üniversiteleri, meslek kuruluşlarını, sivil toplum örgütlerini ve tüm paydaşları aşağıdaki ortak ilkeler etrafında birlikte hareket etmeye davet etmektedir.

Antalya Sürdürülebilir Turizm İçin Ortak Taahhüdümüz

1. Doğal Sermayeyi Koruma İlkesi

Antalya'nın ormanları, kıyıları, denizleri, su kaynakları, tarım alanları ve biyolojik çeşitliliği turizm sektörünün temel varlığıdır. Bu değerlerin korunması tüm turizm politikalarının öncelikli hedefi olacaktır.

2. İklim Dirençli Turizm Yaklaşımı

Turizm yatırımları ve işletmeleri iklim değişikliğinin etkilerini dikkate alan, afet risklerini azaltan ve uyum kapasitesini artıran planlama anlayışıyla geliştirilecektir.

3. Düşük Karbonlu Turizm Dönüşümü

Enerji verimliliği, yenilenebilir enerji kullanımı, karbon emisyonlarının azaltılması ve kaynak verimliliği Antalya turizminin temel rekabet unsurları olarak kabul edilecektir.

4. Döngüsel Su Yönetimi

Su kaynaklarının korunması amacıyla su tasarrufu, alternatif su kaynaklarının kullanımı, arıtılmış atıksuyun yeniden değerlendirilmesi, yağmur suyu hasadı ve döngüsel su yönetimi uygulamaları yaygınlaştırılacaktır.

5. Döngüsel Ekonomi ve Sıfır Atık

Atık oluşumunun önlenmesi, geri kazanımın artırılması, gıda israfının azaltılması ve döngüsel ekonomi uygulamalarının tüm turizm sektöründe yaygınlaştırılması desteklenecektir.

6. Doğal ve Kültürel Mirasın Korunması

Tarihi kentler, arkeolojik alanlar, kültürel miras değerleri ve geleneksel yaşam kültürü gelecek nesillere aktarılacak ortak miras olarak korunacaktır.

7. Yerel Kalkınmanın Desteklenmesi

Turizm gelirlerinin yerel ekonomiye daha güçlü katkı sağlaması amacıyla yerel üreticiler, kadın girişimciler, kooperatifler, kırsal işletmeler ve coğrafi işaretli ürünler desteklenecektir.

8. Dört Mevsim Turizm Modeli

Turizm faaliyetlerinin yıl geneline yayılması; spor, sağlık, gastronomi, kültür, kongre, doğa ve kırsal turizm gibi alternatif alanların geliştirilmesi temel hedef olacaktır.

9. Akıllı ve Dijital Destinasyon Yönetimi

Veri temelli karar alma süreçleri, dijital teknolojiler ve yapay zekâ destekli uygulamalar kullanılarak ziyaretçi deneyimi iyileştirilecek, destinasyon yönetiminin etkinliği artırılabilecektir.

10. Uluslararası Sürdürülebilirlik Standartlarına Uyum

Antalya, sürdürülebilir turizm alanında uluslararası standartlara uyum sağlayan, çevresel performansını sürekli geliştiren ve küresel ölçekte örnek gösterilen bir destinasyon olmayı hedeflemektedir.

11. Katılımcı Yönetişim

Turizm politikalarının oluşturulması ve uygulanması süreçlerinde kamu kurumları, özel sektör, üniversiteler, meslek kuruluşları ve sivil toplum arasında güçlü iş birliği mekanizmaları kurulacaktır.

12. İklim Finansmanı ve Yeşil Yatırımlar

Sürdürülebilir turizm dönüşümünü hızlandırmak amacıyla ulusal ve uluslararası iklim finansmanı kaynaklarından etkin biçimde yararlanılacak; yeşil yatırımlar teşvik edilerek Antalya'nın dönüşüm kapasitesi güçlendirilecektir.

Ortak Gelecek Çağrısı

Antalya'nın geleceği; doğal kaynaklarını koruyan, iklim değişikliğine uyum sağlayan, kültürel mirasını yaşatan ve ekonomik kalkınmasını sürdürülebilirlik ilkeleri üzerine inşa eden ortak bir vizyonla güvence altına alınabilir.

Bu deklarasyon, yalnızca turizm sektörüne yönelik bir niyet beyanı değil; Antalya'nın 2050 vizyonuna yön veren ortak bir kalkınma iradesidir.

Antalya Sivil Platformu, bu deklarasyon doğrultusunda tüm kamu kurumlarını, yerel yönetimleri, özel sektörü, akademiye, sivil toplum kuruluşlarını ve vatandaşları ortak sorumluluk anlayışıyla hareket etmeye davet etmektedir.

Çünkü sürdürülebilir turizm yalnızca turizmin geleceğini değil; Antalya'nın doğal sermayesini, ekonomik refahını, toplumsal yaşam kalitesini ve gelecek kuşaklara bırakacağı ortak mirası da güvence altına alacak stratejik bir kalkınma modelidir.

8.9 Yönetişim, İzleme ve Performans Yönetimi

Antalya'nın sürdürülebilir ve iklim dirençli turizm vizyonunun başarıya ulaşması, yalnızca doğru stratejilerin belirlenmesine değil; bu stratejilerin etkin biçimde uygulanmasını sağlayacak güçlü bir yönetim modeli ile sürekli izleme ve değerlendirme sisteminin kurulmasına bağlıdır. Günümüzün başarılı destinasyonları, turizm faaliyetlerini yalnızca tanıtım ve pazarlama ekseninde değil; çevresel, ekonomik ve sosyal performansı düzenli olarak ölçen, veriye dayalı karar alan ve tüm paydaşların katılımını sağlayan bütünlük yönetim anlayışıyla yönetilmektedir. Bu doğrultuda Antalya'da sürdürülebilir turizm politikalarının koordinasyonu; merkezi idare, yerel yönetimler, turizm sektörü, üniversiteler, meslek kuruluşları ve sivil toplumun temsil edildiği katılımcı bir yönetim modeliyle yürütülmelidir. Karar alma süreçlerinde şeffaflık, hesap verebilirlik, bilimsel yaklaşım ve ortak akıl temel ilkeler olarak benimsenmelidir.

Antalya Sürdürülebilir Turizm Koordinasyon Kurulu: Rapor kapsamında önerilen politikaların uygulanmasını yönlendirmek amacıyla **Antalya Sürdürülebilir Turizm Koordinasyon Kurulu** oluşturulmalıdır.

Kurulun temel görevleri şunlar olmalıdır:

- Bölgesel sürdürülebilir turizm stratejilerini hazırlamak ve güncellemek.
- Kamu kurumları arasında koordinasyonu sağlamak.
- Turizm sektörünün iklim değişikliğine uyum çalışmalarını yönlendirmek.
- Öncelikli yatırım projelerini değerlendirmek ve önceliklendirmek.
- Ulusal ve uluslararası finansman kaynaklarına erişim süreçlerini desteklemek.
- Performans göstergelerini izlemek ve yıllık değerlendirme raporlarını yayımlamak.

Kurulun sekreteryası; ilgili kamu kurumlarının koordinasyonunda, yerel yönetimler, üniversiteler ve sektör temsilcilerinin aktif katkısıyla yürütülmelidir.

Veri Temelli Destinasyon Yönetimi: Sürdürülebilir turizm yönetiminin temelini güvenilir ve güncel veri oluşturmaktadır. Bu nedenle Antalya'da çevresel, ekonomik ve sosyal göstergeleri düzenli olarak izleyen dijital bir karar destek sistemi kurulmalıdır.

İzlenecek temel göstergeler arasında;

- Ziyaretçi sayısı ve profili, /kişi başına turizm geliri,
- Konaklama süresi/su tüketimi,
- Enerji tüketimi/ yenilenebilir enerji kullanım oranı,
- Karbon emisyonları/ geri kazanım oranları,
- Doğal alanların durumu/kıyı ve deniz suyu kalitesi,
- Biyolojik çeşitlilik göstergeleri/ ziyaretçi memnuniyeti,
- Yerel halkın yaşam kalitesi/ sürdürülebilirlik sertifikasına sahip işletme sayısı

gibi performans kriterleri yer almalıdır. Bu göstergeler, belirli periyotlarla kamuoyu ile paylaşılmalı ve politika geliştirme süreçlerinin temel veri kaynağı olarak kullanılmalıdır.

Performans İzleme Sistemi

Her stratejik amaç için ölçülebilir performans göstergeleri belirlenmeli; uygulama sonuçları yıllık olarak değerlendirilmelidir.

Performans değerlendirmeleri; çevresel göstergeler, ekonomik göstergeler, sosyal etkiler, iklim değişikliğine uyum kapasitesi, doğal sermayenin korunması, kaynak verimliliği, yatırım performansı, uluslararası rekabet gücü başlıkları altında analiz edilmelidir. Böylece uygulamaların etkinliği düzenli olarak ölçülebilecek ve gerektiğinde politika güncellemeleri zamanında yapılabilir.

Uluslararası Raporlama ve Şeffaflık

Antalya'nın sürdürülebilir turizm performansı uluslararası standartlara uygun şekilde raporlanmalıdır.

Hazırlanacak **Antalya Sürdürülebilir Turizm İlerleme Raporu**, yıllık olarak yayımlanmalı ve aşağıdaki temel başlıkları içermelidir:

- Stratejik hedeflerde gerçekleşme düzeyi,
- İklim değişikliğine uyum çalışmaları,
- Karbon azaltım performansı,
- Su ve enerji verimliliği sonuçları,
- Doğal sermayenin korunmasına ilişkin gelişmeler,
- Turizm sektörünün ekonomik performansı,
- Öncelikli projelerde kaydedilen ilerleme,
- Finansman ve yatırım göstergeleri,
- Yeni dönem öncelikleri.

Bu rapor, Antalya'nın uluslararası sürdürülebilirlik endeksleri ve destinasyon değerlendirme süreçlerinde güçlü bir referans belgesi niteliği taşıyacaktır.

Sürekli İyileştirme Yaklaşımı

İklim değişikliği, turizm eğilimleri, teknolojik gelişmeler ve uluslararası sürdürülebilirlik standartları sürekli değişmektedir. Bu nedenle Antalya'nın turizm stratejisi de yaşayan bir politika belgesi olarak ele alınmalı; düzenli aralıklarla gözden geçirilmeli ve yeni ihtiyaçlara göre güncellenmelidir.

Katılımcı yönetim, bilimsel bilgi, dijital teknolojiler ve performans odaklı yönetim anlayışı sayesinde Antalya; yalnızca sürdürülebilir turizm uygulamalarını hayata geçiren bir destinasyon değil, aynı zamanda değişen küresel koşullara hızla uyum sağlayabilen, sürekli öğrenen ve kendini geliştiren örnek bir turizm kenti olabilecektir.

Bu yönetim modeli, Bölüm 8'de ortaya konulan vizyon, stratejik amaçlar, politikalar ve projelerin uzun vadeli başarısını güvence altına alacak en önemli kurumsal yapı taşı olacaktır.

8.10 Sonuç ve Genel Değerlendirme

Turizm, Antalya ekonomisinin en önemli lokomotif sektörlerinden biri olmasının yanı sıra; istihdam, ihracat, yatırım, hizmet sektörü, tarım, ulaşım ve ticaret gibi birçok alanı doğrudan etkileyen stratejik bir kalkınma unsurudur. Ancak iklim değişikliğinin etkilerinin giderek belirginleştiği günümüzde, turizm sektörünün başarısı yalnızca ziyaretçi sayısı ve konaklama kapasitesiyle ölçülemeyecektir. Geleceğin rekabetçi destinasyonları; doğal sermayesini koruyan, kaynaklarını verimli kullanan, iklim risklerini yöneten ve sürdürülebilir kalkınmayı ekonomik büyümenin temel unsuru hâline getiren şehirler olacaktır.

Antalya, sahip olduğu doğal zenginlikler, güçlü turizm altyapısı, uluslararası marka değeri ve girişimcilik kapasitesi sayesinde bu dönüşümü gerçekleştirebilecek en yüksek potansiyele sahip Akdeniz kentlerinden biridir. Ancak bu potansiyelin korunabilmesi; su kaynaklarının sürdürülebilir yönetimi, enerji dönüşümünün hızlandırılması, doğal ve kültürel mirasın korunması, karbon emisyonlarının azaltılması ve iklim değişikliğine uyum sağlayan yeni bir destinasyon yönetimi anlayışının benimsenmesine bağlıdır.

Bu bölümde ortaya konulan vizyon, stratejik amaçlar, politika önerileri ve öncelikli projeler; Antalya'nın turizm sektörünü yalnızca çevresel açıdan daha sürdürülebilir bir yapıya dönüştürmeyi değil, aynı zamanda ekonomik açıdan daha dirençli, daha yenilikçi ve daha yüksek katma değer üreten bir modele taşımayı hedeflemektedir. Önerilen dönüşüm yaklaşımı, turizmi diğer sektörlerden bağımsız bir faaliyet alanı olarak değil; su yönetimi, enerji, tarım, ulaşım, doğal sermaye, kültürel miras ve dijitalleşme politikalarıyla bütünleşen stratejik bir kalkınma ekosistemi olarak değerlendirmektedir.

Önümüzdeki dönemde uluslararası turizm pazarında sürdürülebilirlik, karbon yönetimi ve çevresel performans giderek daha belirleyici rekabet kriterleri hâline gelecektir. Seyahat tercihleri, yatırım kararları, finansman mekanizmaları ve uluslararası sertifikasyon süreçleri; çevresel sorumluluk ve iklim uyum kapasitesini merkeze alan yeni bir anlayış doğrultusunda şekillenmektedir. Antalya'nın bu dönüşümü zamanında gerçekleştirmesi, yalnızca mevcut pazar payını korumasını değil, aynı zamanda küresel ölçekte sürdürülebilir turizm alanında öncü destinasyonlardan biri olmasını sağlayacaktır.

Bu kapsamda önerilen **Antalya Sürdürülebilir Turizm Deklarasyonu**, yalnızca sektörel bir yol haritası değil; kamu kurumları, yerel yönetimler, özel sektör, üniversiteler, meslek kuruluşları ve sivil toplum arasında ortak sorumluluk anlayışını güçlendiren stratejik bir mutabakat metni niteliğindedir. Deklarasyonda ortaya konulan ilkelerin kararlılıkla uygulanması, Antalya'nın iklim değişikliğine uyum sürecini hızlandıracak ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmasına önemli katkılar sağlayacaktır.

Turizm sektörünün geleceği, yalnızca daha fazla ziyaretçi ağırlamakla değil; ziyaretçilere daha nitelikli deneyimler sunabilmek, doğal kaynakları gelecek nesillere aktarabilmek ve yerel toplumun refahını artırabilmekle mümkün olacaktır. Bu nedenle Antalya'nın turizm politikaları, ekonomik büyüme ile çevresel koruma arasında denge kuran; doğal sermayeyi tüketmeyen, aksine güçlendiren yeni bir kalkınma anlayışı üzerine inşa edilmelidir.

Antalya'nın sahip olduğu doğal ve kültürel miras, yalnızca bugünün ekonomik değeri değil; gelecek kuşaklara devredilecek en önemli ortak sermayedir. Bu sermayenin korunması ve sürdürülebilir biçimde yönetilmesi, turizm sektörünün uzun vadeli başarısının temel güvencesini oluşturacaktır.

Antalya, iklim değışikliğinin oluşturduğu riskleri doğru yöneten, doğal sermayesini koruyan, dijital teknolojileri etkin kullanan, düşük karbonlu ekonomik dönüşümü benimseyen ve yüksek katma değerli turizm modeliyle öne çıkan bir dünya kenti olma potansiyeline sahiptir. Bu potansiyelin gerçeğe dönüşmesi ise ancak ortak akıl, güçlü yönetim, bilimsel yaklaşım ve kararlı uygulama iradesiyle mümkün olacaktır.

Bu anlayışla hazırlanan Bölüm 8, turizmi yalnızca ekonomik bir faaliyet olarak değil; Antalya'nın iklim dirençli kalkınma vizyonunun en güçlü taşıyıcılarından biri olarak değerlendirmekte ve 2050 hedeflerine ulaşacak dönüşüm süreci için kapsamlı bir stratejik çerçeve ortaya koymaktadır.

